

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

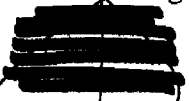

Aan:
- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/94/095/1919	07 september 1994

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 32/94)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

bcy
Kolonel - KLu

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/94/095/1919 d.d. 07 september 1994

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

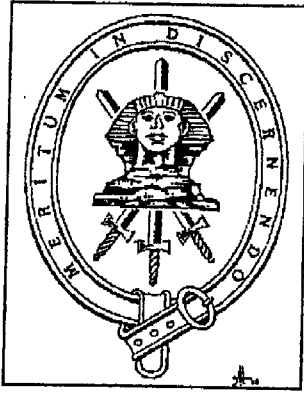
Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

32/94

(Afgesloten 071400 SEP 1994)

Bosnië-Herzegovina

heeft gesteld over bewijzen te beschikken dat een recente mortieraanval op de luchthaven van Sarajevo is uitgevoerd door Moslim-eenheden. In het verleden waren er herhaaldelijk aanwijzingen dat Bosnische strijdkrachten beschietingen hebben uitgevoerd op eigen eenheden, en zelfs op de eigen burgerbevolking, met als doel de Servische agressie aan de kaak te stellen. Zo zijn er redenen om aan te nemen dat de mortieraanval op de markt in Sarajevo vorig jaar, die leidde tot het internationale besluit tot demilitarisering van de stad, is uitgevoerd door Moslims. Tegen deze achtergrond is vermeldenswaard dat de Bosnisch-Servische leider Karadzic had geadviseerd tegen een bezoek van de paus aan Sarajevo omdat Moslims mogelijk aanslagen zouden kunnen plegen. Inmiddels is dit bezoek afgelast, omdat de veiligheid van de paus niet kon worden gegarandeerd.

De Bosnische president Izetbegovic heeft aangekondigd bezoeken te willen brengen aan Kroatië en aan de VS om te pleiten voor versnelling van het proces van oprichting van de Moslim-Kroatische Federatie. Izetbegovic stelde de Kroaten verantwoordelijk voor stagnatie bij de vorming van die Federatie. Zoals eerder gemeld, zijn de Kroaten slechts uit pragmatische overwegingen akkoord gegaan met die Federatie. Hun streven blijft gericht op het vergroten van de autonomie van de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina als voorbereiding op (feitelijke) aansluiting van die gebieden bij Kroatië. Om die reden is het niet in hun belang Moslims invloed in die gebieden toe te staan. Zoals reeds eerder gemeld, heeft Izetbegovic onlangs bedreigd met militair optreden tegen de Bosnische Kroaten.

De Bosnische premier Silajdzic heeft gesteld dat zijn regering voorstander blijft van opheffing van het embargo op wapenleveranties aan zijn regering. Hij zei het gevaar voor verheviging van de Servische aanvallen te onderkennen, maar zei te hopen dat UNPROFOR in dat geval de (Moslim-)bevolking zal beschermen. Hij nam dan ook stelling tegen uitspraken uit landen die een bijdrage leveren aan UNPROFOR, dat opheffing van het embargo tot terugtrekking van de VN-vredesmacht kan leiden. Ook de Bosnische vice-president Ganic heeft zich uitgesproken voor opheffing van het embargo. Hij stelde dat de Bosnische strijdkrachten in dat geval weliswaar misschien enig terrein zouden verliezen door verhevigde Servische aanvallen, maar dat dit verlies niet meer dan ±3% zou bedragen en snel omgekeerd zou kunnen worden. Indien de Bosnische eenheden over adequate bewapening zouden

[REDACTED]

beschikken, zouden zij volgens Ganic in enkele dagen de Posavina-corridor kunnen afsluiten. Ganic liet doorschemeren dat hij op westerse militaire assistentie rekent, met name voor de Moslim-enclaves aan de Bosnische oostgrens.

Zoals reeds eerder gemeld, had de Bosnische president Izetbegovic juist afstand genomen van opheffing van het wapenembargo. Hierin is hij bijgevallen door de Bosnische opperbevelhebber Delic, die stelde dat zijn eenheden adequaat kunnen worden uitgerust met wapens die zij veroveren of stelen. Deze uitspraak is opmerkelijk, omdat Delic er tot voor kort voor heeft gepleit om de Moslims formeel in staat te stellen hun recht op zelfverdediging uit te oefenen. Kennelijk zijn Izetbegovic en Delic van mening dat de aftocht van UNPROFOR uit Bosnië-Herzegovina niet in hun belang is. Daarbij speelt ook de overweging een rol dat de Moslims, naast de door Delic genoemde methodes, de afgelopen maanden ook in toenemende mate in staat zijn gebleken wapens zelf te construeren, dan wel ondanks het wapenembargo in het buitenland te kopen.

De Bosnisch-Servische bevelhebber Mladic heeft gesteld geen tegenstander te zijn van opheffing van het wapenembargo tegen de Moslims. Hij stelde kansen te zien op een snelle overwinning in de onbeperkte oorlog die in zijn visie dan zou volgen. Hij suggereerde dat zijn eenheden in dat geval een snel offensief zouden zoeken met als doel de slagkracht van de Moslims zodanig aan te tasten, dat wapenleveranties aan hen zinloos zouden worden. In dit verband moet erop worden gewezen dat het, ook indien het wapenembargo zou worden opgeheven, nog enkele maanden zou duren voordat de bewapening van de Moslims zodanig zou zijn vergroot dat bij benadering van een moderne krijgsmacht sprake zou zijn.

Het Internationale Rode Kruis heeft de mogelijkheid verworpen dat leden van de organisatie zouden worden betrokken bij het toezicht op de naleving van de boycotmaatregelen van "Joegoslavië" tegen de Bosnisch-Servische gebieden. Zoals reeds eerder gemeld, had de Servische regering een dergelijke mogelijkheid geopend. Het Rode Kruis heeft echter gesteld dat dit een politieke taak zou zijn die haaks staat op haar humanitaire doelstelling. Overigens zou de stationering van waarnemers van het Rode Kruis vermoedelijk onvoldoende tegemoet komen aan de wensen van de Veiligheidsraad om tot een verlichting van de sancties tegen "Joegoslavië" te besluiten.

De Bosnische VN-vertegenwoordiger Sacirbey heeft gesteld dat de militaire hulp vanuit "Joegoslavië" aan de Bosnische Serviërs in het geheim doorgang vindt, ondanks de boycotmaatregelen die officieel zijn afgekondigd. Sacirbey heeft met het oog op de "Joegoslavische" weigering VN-waarnemers aan de grenzen van het land te stationeren geëist dat de Veiligheidsraad "Joegoslavië" aanmerkt als agressor en de republiek Bosnië-Herzegovina als slachtoffer van die agressie.

Hoewel er sprake is van een aanzienlijke vermindering van het grensoverschrijdende verkeer tussen "Joegoslavië" en de Bosnisch-Servische gebieden, is het niet uitgesloten dat er op sommige plaatsen nog clandestiene leveranties plaatsvinden; hoewel daarvoor geen aanwijzingen zijn, is evenmin uitgesloten dat deze leveranties ook militair materieel betreffen. Zoals reeds eerder gemeld, is het, ondanks de huidige politieke tegenstellingen, niet in het belang van "Joegoslavië" als de Bosnisch-Servische militaire positie ingrijpend wordt aangetast.

De pleidooien van Sacirbey hebben met name politiek-propagandistische betekenis. Als "Joegoslavië" formeel zou worden aangemerkt als buitenlandse agressor, zou dit een Bosnisch beroep op het legitieme recht tot zelfverdediging en op buiten-

[REDACTED]

landse (militaire) bijstand aanzienlijk versterken. Ook voor het internationale tribunaal voor onderzoek naar oorlogsmisdaden in Bosnië-Herzegovina zou de bestempeling van "Joegoslavië" tot agressor van belang zijn.

De Veiligheidsraad heeft alle partijen in de Bosnische burgeroorlog opnieuw opgeroepen een einde te maken aan "etnische zuiveringen" van hun gebieden. Tevens werden zij opgeroepen hun krijgsgevangenen vrij te laten. Aanleiding tot deze oproep waren recente meldingen dat de Bosnische Serviërs opnieuw Moslims hebben verdreven uit de omgeving van de door hen beheerste steden Banja Luka en Bijeljina. Een aantal mannen in de weerbare leeftijd zou naar een concentratiekamp zijn overgebracht. Dergelijke meldingen ondermijnen de pogingen toenadering tussen de strijdende partijen tot stand te brengen. Zij tasten ook het internationale aanzien van de Bosnische Serviërs aan en verkleinen de toch al kleine kans dat de Moslims en de internationale gemeenschap bereid zouden zijn tot concessies aan hen nog verder. Overigens zijn er, zoals reeds eerder gemeld, ook voortdurend aanwijzingen dat de Kroaten en Moslims leden van etnische minderheden uit de door hen beheerste gebieden verdrijven.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft opnieuw gesteld het eind september aflopende mandaat van UNPROFOR slechts te willen verlengen indien dit mandaat dan ook daadwerkelijk uitgevoerd zal worden. Hij ontkende echter dat de Kroatische strijdkrachten overwegen op korte termijn gewapenderhand op te treden tegen de "Servische" gebieden in de republiek, omdat dit tot internationale sancties tegen Kroatië kan leiden. Zoals bekend staat de Kroatische regering onder druk van de bevolking om de terugkeer van Kroatische vluchtelingen naar de Servische gebieden mogelijk te maken. Aangezien dit een van de bepalingen is in het VN-vredesplan voor Kroatië, hoopt de Kroatische regering UNPROFOR in deze kwestie tot een meer actieve rol aan te zetten.

Opmerkelijk is dat Tudjman afstand lijkt te nemen van de "gewapende optie". In het verleden hebben hij en andere Kroatische topfunctionarissen juist aangegeven dat zij het gewapend herstel van het Kroatische gezag over de UNPA's vrijwel de enig mogelijke koers te achten na vertrek van UNPROFOR. Bovendien waren er onlangs aanwijzingen dat de Kroatische strijdkrachten voorbereidingen treffen voor een offensief optreden, waarschijnlijk in het najaar. Denkbaar is dat Tudjman met zijn uitspraak de mogelijkheden voor een politieke oplossing voor de tegenstellingen met de Kroatische Serviërs wil onderzoeken, en wellicht tevens zijn werkelijke intenties verhullen.

[REDACTED] in Kroatië maakt melding van aanwijzingen voor mobilisatiemaatregelen in de Krajina (de "Servische Republiek" in Kroatië). Deze melding wijst erop dat de Kroatische Serviërs rekening houden met een mogelijk vertrek van UNPROFOR en/of een opleving van de gevechten op niet al te lange termijn.

Servië/Montenegro

Er zijn aanwijzingen dat de "Joegoslavische" strijdkrachten er de voorkeur aan geven dat UNPROFOR in Bosnië-Herzegovina blijft, ook indien het wapenembargo zou worden opgeheven. Door de aanwezigheid van de VN-vredesmacht in het buurland zou in deze visie het gevaar worden verkleind van een zodanige escalatie, dat "Joegoslavië" daarbij militair betrokken zou kunnen raken. Er zijn echter ook "Joegoslavische" en Bosnisch-Servische officieren die van mening zijn dat de aanwezigheid van UNPROFOR de Serviërs beperkt in hun mogelijkheden de Moslims een

[REDACTED]

snelle nederlaag toe te brengen, en om die reden juist wèl de voorkeur geven aan het verdwijnen van UNPROFOR.

Volgens de betreffende meldingen zou de "Joegoslavische" legerleiding het gevaar van betrokkenheid bij de strijd in Bosnië-Herzegovina minder groot achten dan de kans dat een interventie in Kroatië noodzakelijk zou zijn. Deze noodzaak zou kunnen optreden indien de Kroatische strijdkrachten een grootschalige aanval zouden uitvoeren tegen de Krajina. Indien zou worden besloten tot een "Joegoslavische" interventie ten gunste van de Kroatische Serviërs, zou deze zich met name richten op UNPA-oost. Ook beschietingen op het Dalmatische kustgebied vanaf "Joegoslavisch" grondgebied zou in dat geval voor de hand liggen.

Het "Joegoslavische" ministerie van Buitenlandse Zaken heeft melding gemaakt van een "gevaarlijke escalatie van incidenten" aan de grens met Macedonië. Zo zouden Macedonische grenstroepen binnen tien dagen reeds twee "Joegoslavische" burgers hebben gedood in het grensgebied, maar op "Joegoslavisch" territorium. Volgens de betreffende verklaring willen de Macedonische autoriteiten daarmee een fictieve dreiging creëren om daarmee de aanwezigheid van vreemde troepen op Macedonisch grondgebied te rechtvaardigen en te bewerkstelligen dat het land vrijgesteld wordt van het wapenembargo tegen voormalige Joegoslavische deelstaten.

De genoemde incidenten betreffen vermoedelijk personen die probeerden goederen van of naar Macedonië te smokkelen. De Macedonische autoriteiten hebben geprobeerd de negatieve invloed van de gebeurtenissen op de betrekkingen met het noordelijke buurland te beperken, vooral uit vrees dat Servische nationalist, die het Macedonische gezag verwerpen, deze incidenten zullen gebruiken om de toestand in het grensgebied verder te destabiliseren. De betreffende verklaring geeft aan dat "Joegoslavië" de incidenten juist ziet als Macedonische provocaties. Zoals bekend weigert "Joegoslavië" de grens met Macedonië te erkennen; de Macedonische autoriteiten hebben reeds herhaaldelijk vrees uitgesproken voor een latente "Joegoslavische" annexatie van Macedonisch grondgebied.

Conclusie/voorzicht

De Bosnische president Izetbegovic heeft de (Bosnische) Kroaten er openlijk van beschuldigd de vorming van de onderlinge Federatie te saboteren. Laatstgenoemden blijven er naar streven de invloed van Bosnische functionarissen in de "Kroatische" gebieden te reduceren, omdat dit niet past in hun ambities voor (feitelijke) aansluiting van die gebieden bij Kroatië.

Sommige Bosnische topfunctionarissen blijven voorstander van opheffing van het wapenembargo tegen de Bosnische regering, omdat dit het regeringsleger in staat zou stellen het recht op zelfverdediging adequaat uit te oefenen. Anderen geven echter de voorkeur aan de huidige situatie, omdat het Bosnische leger zijn uitrusting ook onder het wapenembargo heeft kunnen verbeteren, uit vrees voor versterking van de Kroatische eenheden en omdat zij gekant zijn tegen de aftocht van UNPROFOR, die waarschijnlijk op opheffing van het embargo zou volgen.

Recente uitspraken van de Kroatische president Tudjman geven aan dat een hervatting van de vijandelijkheden in Kroatië geen automatisch gevolg zou zijn van opheffing van het UNPROFOR-mandaat, dat op 30 september afloopt. Zowel de Serviërs als de Kroaten lijken echter rekening te houden met nieuwe gevechten.